

Kniha Exodus – Cesta ke svobodě

Kniha Exodus nepopisuje jen **útěk z Egypta**, ale dramatický **přerod skupiny hebrejských otroků v národ se zákonem a řádem**. Navazuje na knihu Genesis: tam, kde příběh Josefa v Egyptě skončil, Exodus začíná – ovšem v mnohem horších podmínkách.

1. Co znamená ten název?

V Bibli má všechno svůj význam, i samotné jméno knihy.

- **Hebrejsky:** *Ve-elle šemót* („A toto jsou jména“) – opět název podle prvních slov knihy, která zároveň kladou důraz na jednotlivého člověka.
- **Řecky/Latinsky:** *Exodos/Exodus* (= „Cesta ven“, „Vyjití“).

💡 **Úkol č. 1:** Kniha má **dva názvy** – jeden **podle jmen** prvních členů rodiny Jákoba a druhý **podle události** (vyjití).

Zamyslete se: Proč je pro vznikající národ důležité znát jak svá „jména“ (kořeny), tak i společný cíl (odchod z Egypta)?

Nápady si můžete zapsat sem:

2. Detektivní pátrání: Kdo to celé napsal?

Dříve se věřilo, že autorem je výhradně **Mojžíš**. Dnes vidíme knihu Genesis spíše jako velkou „skládačku“.

- **Ústní tradice:** Příběhy se předávaly mezi generacemi lidí po stovky let.
- **Písemné prameny:** Různí písaři (královští i kněžští) začali příběhy zapisovat (cca 10.–6. stol. př. n. l.).
- **Redakce:** Nakonec někdo (pravděpodobně po návratu z babylonského zajetí) všechny tyto texty vzal a složil je do jednoho velkého celku.

3. A dá se to nějak rozdělit?

Kniha Exodus má celkem čtyři části.

Část	Co se tu odehrává?
I. Izrael v Egyptě (kap. 1–15)	Od útlaku po zázračné překonání Rákosového moře
II. Cesta pouští (kap. 16–18)	Boží péče o lid (mana, voda)
III. Smlouva a Zákon (kap. 19–24)	Desatero jako základ společného života
IV. Boží příbytek (kap. 25–40)	Stavba svatyně a obnova smlouvy po selhání lidu (zlaté tele)

? Úkol č. 2 – dokážete vysvětlit? O Desateru se mluví jako o „ústavě svobody“, nikoliv jako o břemenu. Vysvětlete na jednom příkladu z Desatera (např. nebudeš krást, nebudeš lhát), jak může zákaz určitého jednání ve skutečnosti chránit svobodu celé společnosti.

4. Kdo je Bůh? aneb Klíčové teologické momenty

Knize Exodus se někdy říká „**srdce Pentateuchu**“ (prvních pěti knih SZ). Najdeme tu totiž **dva body**, které jsou dodnes důležité pro víru:

- **Zjevení jména:** Bůh se představuje jako **Hospodin** (JSEM, KTERÝ JSEM) – **aktivní Bůh** v dějinách.
- **Bůh osvoboditel:** Stojí na **straně utlačovaných**. Jeho zákony nejsou novým otroctvím, ale **cestou ke svobodnému vztahu**.

5. Klíčové zastávky na cestě

Následující scény **najděte** přímo v knize Exodus a **přečtěte** si je!

Událost	Význam pro národ	Souvislosti s Pentateuchem a NZ
Hořící keř	Setkání s osobním Bohem.	Navazuje na sliby dané praotcům v Genesis .
Hod beránka	Záchrana jako dar, začátek tradice.	Předznamenává pravidla obětí v knize Leviticus (eucharistii v NZ).
Průchod mořem	Duchovní narození svobodného lidu.	Odkazuje na potopu (Noe), přechod Jordánu (Jozue) a křest v NZ.
Desatero	„Ústava svobody“ – pravidla vztahů.	Jádro všech zákonů rozvinutých v Numeri a Deuteronomiu .

☞ Přemýšlíme společně: Vyberte si jednu z událostí v tabulce. Jak byste ji stručně a dnešním jazykem vysvětlili někomu, kdo o Bibli nikdy neslyšel?

Bonusový kvíz:

1. Co přesně znamená řecký název knihy „Exodus“?

- A) Darování Zákona
- B) Cesta ven / Vyjití
- C) Jména synů Izraele

2. Jak se Bůh představil Mojžíšovi u hořícího keře a co toto jméno vyjadřuje?

- A) Představil se jako „Vládce Egypta“, aby ukázal svou politickou moc nad faraonem.
- B) Představil se jako „Hospodin (JSEM, KTERÝ JSEM)“, protože chtěl ukázat svou aktivní přítomnost v dějinách.
- C) Představil se jako „Anonymní dárce“, protože jeho jméno nesměl nikdo z lidí znát.

3. Proč je v textu Desatero označováno jako „ústava svobody“?

- A) Protože dává lidem právo dělat cokoli, co chtějí.
- B) Protože obsahuje pravidla, která mají chránit svobodu a vztahy v novém národě.
- C) Protože bylo sepsáno v Egyptě jako petice za propuštění otroků.

4. Která událost je v knize považována za „duchovní narození“ Izraele?

- A) Setkání Mojžíše s Hospodinem u hořícího keře.
- B) Vytvoření zlatého telete pod horou Sinaj.
- C) Zázračný průchod skrze vody Rákosového moře.

ŘEŠENÍ NAJDEŠ NA PŘEDCHOZÍCH STRÁNKÁCH!

Bonusová otázka pro experty

Izraelité si na cestě pouští často stěžovali. Cesta ke svobodě totiž bolí a je někdy těžší než jistota otroctví. Proč je podle vás pro lidi (v Bibli i dnes) někdy těžké přijmout svobodu? Proč by se raději vrátili k „jistotám“, i když jsou pro ně špatné?

Kniha Exodus končí naplněním Boží slávy v dokončeném stanu setkávání. Izraelité už nejsou roztroušenou skupinou hebrejských otroků, ale národem se zákonem a řádem... Tím začíná další kniha – Leviticus.

A NAŠE PÁTRÁNÍ V BIBLICKÝCH KNIHÁCH MŮŽE POKRAČOVAT!

Tipy pro další diskusi v hodině – pro katechety a učitele

1. téma: Hranice mezi zákonem a svobodou

- **Otázka:** Je Desatero seznamem zákazů, nebo návodem, jak zůstat svobodný?
Mladí přirozeně rebelují proti pravidlům. Diskuse jim pomůže pochopit, že pravidla (např. v dopravě, ve vztazích) neslouží k omezení, ale k ochraně integrity.

2. téma: Cena svobody

- **Otázka:** Proč měli Izraelci chuť se vrátit do Egypta, kde sice byli otroky, ale měli jisté jídlo? Co všechno jsme ochotni obětovat pro pohodlí?
Toto téma se dotýká aktuálních otázek (soulad mezi internetem vs. pohodlí, odpovědnost za vlastní život).

3. téma: Síla jména a identity

- **Otázka:** Bůh se představuje jako „Jsem, který jsem“. Jak moc definuje naše jméno nebo naše minulost to, kým budeme v budoucnu?
Klíčová otázka dospívání – hledání vlastní identity a vymezení se vůči očekávání rodičů/společnosti.

4. téma: Moderní otroctví

- **Otázka:** Co jsou „egyptské hrnce masa“ dneška? Co nás dnes nenápadně zotročuje (technologie, trendy, názory druhých)?
Převádí biblický text do současné reality členů skupiny, čímž zvyšuje jejich zájem o téma.

Tip pro učitele: Metoda „Dvě strany mince“

Rozdělte třídu na dvě poloviny. Jedna musí argumentovat pro „bezpečnost v otroctví“ (jistota, jídlo, žádná zodpovědnost za rozhodování) a druhá pro „nejistotu na poušti“ (hlad, strach, ale svoboda). Poté nechte žáky vystoupit z rolí a říct, co by si vybrali oni sami.